

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Udsigt over Verdens-Krøniken fornemmelig i det Lutherske Tidsrum

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 462. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1817_309A-txt-shoot-idm11070/facsimile.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

lige, tre Hage r, som udgjøre Rusernes Sammenhæng med Svenske, Tydske og Danske, ligesom Novgorod synes nærmest at hænge sammen med Norge; i det Mindste er det vist, at Vistland staaer i et temmelig nøie historisk Forhold til Lybskland, ligesom Estland til Danmark. En Følge heraf er, at Peter Ezar, som først forenede disse to Landstæder med Riget, maa staae for os som fuldmægtig for den høieste Stræben, der, uden Rivers og Efters Medvirkning, kunde avles i Rusland, og om der, ved Hjælp af dem, kan avles en høiere, beroer paa, om disse Folk, der aabenbar ere af en ædlere Slægt, have Kraft nok, og Eghed nok med Ruserne, til at spille Messer, hvilket Eiden vel at omtrent maa have vilst.

Vende vi os nu til Historiens Vidnesbyrd om Rusernes Forhold til Kandelivet, før Peters Dage, da møde vi, som sagt, først Beretningent om Bæregernes Indfaldelse, af Længsel efter Vandfred, og om Folkets Daab, der staaer som en Virkning af Bæregernes Eyst til en ventlig Forbindelse med Høstet i Constantinopel, en Eyst vi veed de deelde med Væringier, og som er let at forklare, dersom Bægerne vare Nordmand, og Nordmændene oprindelige Brødre til Thraeterne. At det, naar vi undtage Novgorod og Kiev, ei havde Stort at betyde med Rusernes Omvendelse, kan man vel begribe, siden den gif saa stille af, og saamange Stammer endnu ere enten

gaaffe, eller dog næsten Hedninger, men det viser sig og allerede deri, at de hedske Tartarer kunde, 200 Aar efter, indtage Landet og beherske det saalænge, til de selv udmattedes. Hvad som derimod er mærkeligt, er at vi finde i den islandske Krønike, som omtrent begynde og slutte med de islandske, en Dandsdigthed, der synes at sætte Bæregernes norske Herkomst udenfor al Tvivl. Det var i Kiev, i det Pætteriske eller Hule-Klosteret, som stiftedes i Midten af det 11te Aarhundrede, at Ruslands Krønike fødtes, og havde sit bedste Tilhold, og her blev Munkensomt. Nestor ved Aarhundredets Slutning sin længe glente, siden meget forroste, men endnu meget utillstrækkelig bekjendte Tidning (Vremnik eller Viotopis) om Folkets Handelser. Bigtig er Bogen tilviff, men at sammenligne den enten med Snorres eller Sares, end lige gjøres den til en symbolisk Bog i Nordens Historie, gjer man neppe, med mindre man er en Rus med Liv og Sjæl, eller saa staaand og stærklind en Kristner som Schlozer; thi Bogen lader sig kun sammenligne med Middelalderens tørre og matte Annaler, eller i det Høieste med Sare-Krøniken, og Terten synes at være saa usikker, at Udgiøves ren maa for en stor Deel gjøres selv, en Dandsdigthed som især gjer det saare misligt at bes raobe sig paa Nestor, naar Tælen er om Folk og Handelser udenfor Rusland. Blaudt de fællesomte. gende Annalister er især Johan, en Pope i No n. 1230.

gor od mærkværdig, deels fordi han er samtidig med Snorre, og deels fordi han har opbebaaret den ældste russiske Lov (Pravda) som Storfyrst Jaroslav gav Novgoroderne 1020, og som skal have en mærkelig Lighed med vore nordiske Love. Sels under det tartariske Kæg vedblev man at skrive Krøniker, men ophørde saa godt som netop, da det blev affasset; thi i det femtende Aarhundrede begyndte man at fylde Huller med polsk og böhmisk Blandingsgods, og at kaste alt sammen i de saakaldte Slægtebøger (Stepeny knigi). En saadan Slægtebog, der skal forskrive sig fra de Erkebiskop Kiryrian i Moskau, og gjordes færdig af en sølgende Erkebisp der sammesteds, nemlig Makar, kan man kalde den Moskavitiske Historie, og dermed endtes omtrent Arbeidet for Peters Dage; thi det var som om Gru for den skrællelige Joau, selv efter hans Død, lammede Haanden som vilde beskrive hans Færd, og den anden Romanov sørge for at Gruen ei skulde forgaae. Vil vi nu end ikke lade os nøie med denne vel haandfæste Forklaring, saa er det dog nemt ders til at knytte den dybere Grund; thi deels er det klart, at Kiov og Novgorod moatte nedsynke i dyb Afmagt, før de underkastede sig Moskau, og deels er det ligesaa rimeligt, at det syttende Aarhundrede, der fremstred over den gamle Herres Stammes Grav, var i Rusland, saa at sige maalløst, som at det Samme var Tilfældet med det femtende i Tyhstland og Norden, Tiden var

der, da man behøvede en Reformation, og den havde ikke været der, hvis Krøniken ei saa at sige, var sunket i Graven med Fædrene og deres Herre-Stamme. At det virkelig var saa, blive vi best vaer ved at kaste et Die paa Kirkebret; thi det gaaer, i denne Henseende, aldrig feil, og naar det gaaer i Staae, kan man være vis paa, det trænger til meer end at trækkes op, og i det Mindste til at gøres roent. Under Joau den Gruelige kom Bogtrykkerkonsten til Rusland, og endnu i hans Dage udkom den gamle slavoniske Bibeloversættelse, som tilskrives den Apriil, der virkelig i det niende Aarhundrede oversatte Bibelen for Mæhrer og Bulgare. Herved synes des det store Skridt til en Reformation at være gjort, men syndes og kun saa; thi skøndt dette Old-Slavoniske Sprog, hvori Oversættelsen er forfattet, selds var Kirke-Sproget, kunde dog vist de Færeste, selv af Slave-Stammerne, forstaae noget Sammenhængende deraf, end sige læse Bøger, og der fremkom ingen levende Møst, som kunde og vilde tolke den hellige Sandhed for Almuens Dren. Under den sidste Rurikide den russiske Kirke, som hidtil havde staaet under Patriarchen i Constantinopel, sig en for sig selv i Moskau, hvilket ligeledes huffer os paa Reformationen, men kun ser at lade os see, at her ingen fandt Sted. Endelig opstod der i det syttende Aarhundrede en Mand, som havde noget Nyt i Sinde, men hvad det egentlig var, er

ikke nemt at sige, dels fordi Efterretningerne derom ere magre og stridige, og dels fordi han stansedes paa Halvveien. Denne, i al Fald maa se russiske Biskop, Nikon, var født 1605 i Egnen af Nishnei-Novgorod, lagde sig forig efter boglig Konst, blev Biskop i Novgorod, og 1652 derpaa Patriarch i Moskou. Denne Værdighed bestæbte han i sex Aar med stor Ansæelse og Driftighed, lod Bibelen optrykke, prædikede, mod den almindelige Sædvane, ofte, holdt streng Orden, befordrede Kundskab, og foretog en Forandring med Akerbogen, som man maatte søgte at tjende nse, da den har tjent, i det Mindste til Paaskud for den første Seet man i Rusland ved af at sige, de saakaldte Raslozniker (Grafaldne) eller, som de kalde sig selv, Isbraniker og Staroverster (Udvalgte og Detroende) som bebreide ham at have forfalsket baade Bogerne og Kirkens Lærdom. Bist er det, at Nikon ved sine Fotandringer paadrog sig ligesaameget Had, som hans Ansæelse og Lykke tildrog ham Misundelse, og ved at modsætte sig Dyrrettelsen af Klosters-Concelliet, hvorved Geistligheden inddroges under verdslig Domstol, mistede han aldeles Czarens Gunst. Vel tænkte han at vinde Seier, ved at lægge sin 1658 Stab, indslutte sig i et Kloster, og derved ligesom erklære Riget i Vand, men det hjalp ikke, Czaren lod holde et Kirkemøde, hvor selv Patriarcherne af Alexandrien og Antiochien vare tilstede, 1667 og der blev, efter Czarens Befaling, Nikon assat

og bandsat. Kun for saavibt seiede Nikon, at han aldrig underkastede sig, og blev efter sin Død, 681, ei alene løst af Band, men fulgt til Torde af den daværende Czar, Foeder Alexiovis. Om det var hans Hensigt at reformere Bibelen efter sit Hoved, maa man vel end lade uafgjort, men at han ei vilde reformere Kirken efter Bibelen, det leer man, og, som Reformator, er han da ikke at beklage. Læret efter Nikons Død tilfaldt Thronen Peter, Kjøndt han først sex Aar efter egentlig besteg den, og vi see da let, at, efter Tiden og Trangen at dømmes, var han kaldet til at være Reformator, ligesom det vel her maa blive os mærkeligt, at Historien, i Aarhundredets Begyndelse, synes at ville anvise Romanoverne deres Plads paa Patriarch Sædet; thi havde dette Sæde været efter deres Sind, vilde Alt aabenbar taget en anden Venning, men glemme maa vi ikke, at, efter Omstændighederne, lod ikke vel nogen omfattende Forbedring sig tænke, med mindre den forberedes og bekyttedes ved Ulafer, raa Folkeskær maade som Børn oplygtes for de kan overbevies.

Ru skulde vi da i Kortbed see, hvorledes Peter fulgte sit store Kald, men først maae vi, som et Tilleg til det Foregaaende, med et Par Ord omtale to Stykker Skrift, der udgives for oldtidsfiske, og, som hvis de ere det, maae give ingen ringe Oplysning om Folkets Anlæg og Vilkaar. Det Første er et Stykke af en Kranike

